

อัตลักษณ์ของนายทหารสัญญาบัตรที่จบจากโรงเรียนนายร้อย 3 เหล่าทัพ:

กระบวนการในการสร้างภาวะผู้นำทางทหาร

The identity of military officers graduating from the national service academies:

The process of creating military leadership

ร้อยเอก ธนาภัทร ธานีรัตน์¹ และศรัณย์ ธิติลักษณ์²

¹ นักศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต,

tanapatiphone@gmail.com

² ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต,

sathitiluck@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องอัตลักษณ์ของนายทหารสัญญาบัตรที่จบจากโรงเรียนนายร้อย 3 เหล่าทัพ : กระบวนการในการสร้างภาวะผู้นำทางทหาร มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเตรียมทหาร และโรงเรียนนายร้อยทั้ง 3 เหล่าทัพ ในการพัฒนาอัตลักษณ์ภาวะผู้นำของนักเรียนนายร้อย 2. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างผู้นำทางการทหารของโรงเรียนเตรียมทหาร และโรงเรียนนายร้อย 3 เหล่าทัพ ใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักของโรงเรียนเตรียมทหาร และโรงเรียนนายร้อย 3 เหล่าทัพ ได้แก่ อาจารย์ส่วนการศึกษา จำนวน 2 คน นายทหารปกครอง จำนวน 2 คน และนักเรียนเตรียมทหาร/นักเรียนนายร้อย จำนวน 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ จำนวน 24 คน ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนเตรียมทหาร และโรงเรียนนายร้อยทั้ง 3 เหล่าทัพ ก่อให้เกิดการสร้างอัตลักษณ์ของผู้นำ ระบบการจัดการเรียนการสอนมีกระบวนการสร้างภาวะผู้นำที่เด่นชัด ประกอบด้วย 3 ด้านหลัก ได้แก่ ภาควิชาการ ภาควิชาทหาร และการสร้างอัตลักษณ์ผู้นำ ซึ่งทั้ง 3 กระบวนการนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ของนักเรียนเตรียมทหารและนักเรียนนายร้อย จำแนกอัตลักษณ์ได้เป็น 2 แบบได้แก่ อัตลักษณ์รวม คือ อัตลักษณ์ที่บ่งบอกความเป็นลักษณะ โดยรวมที่จะเป็นคุณลักษณะเฉพาะของนักเรียนเตรียมทหารและนักเรียนนายร้อย โดยกระบวนการสร้างอัตลักษณ์รวมจะเริ่มได้รับการอบรมปลูกฝังในโรงเรียนเตรียมทหาร เช่น กระบวนการสร้างบุคลิกภาพ สร้างวินัย ระบบรุ่น ความสามัคคี และวิชาการ ทำให้ผู้ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนเตรียมทหารมีอัตลักษณ์รวมที่คล้ายคลึงกัน และอัตลักษณ์เฉพาะ คือ อัตลักษณ์ที่บ่งบอกความเป็นคุณลักษณะเฉพาะนักเรียนนายร้อยแต่ละเหล่าทัพ ผ่านกระบวนการอบรมสั่งสอน กระบวนการปลูกฝัง ซึ่งแต่ละสถาบันมีรูปแบบของระบบการศึกษา การปกครองบังคับบัญชาที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกัน ซึ่งอัตลักษณ์เฉพาะจะสามารถบ่งบอกถึงความเป็นตัวตนของสถาบันต่างๆ ทั้ง 3 เหล่าทัพ คือ ทหารบกอัตลักษณ์เด่นด้านความเป็นผู้นำ อากาศ ทหารอากาศอัตลักษณ์เด่นด้านมีความรู้ ตรงเวลา บุคลิกลักษณะดี ทหารเรืออัตลักษณ์เด่นเรื่องรอบรู้ในวิชาชีพ ใส่ใจในรายละเอียด เป็นต้น

คำสำคัญ: อัตลักษณ์, ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำทางทหาร, กระบวนการสร้างภาวะผู้นำ

ABSTRACT

The study “The identity of military officers graduating from the national service academies : The process of creating military leadership” is a qualitative research with 2 objectives which are : 1) to study the educational management of the pre cadet school and the national service academies, in terms of developing the leadership identity of the cadets. 2) to study the process of creating military leadership of the pre cadet school and the national service academies. This research is conducted by using the methodology of qualitative research which consisted of a topic-related literature reviews and in-depth interviews. The interviewee was selected from personnel of pre cadet school and the national service academies. Each institution consists of 2 teachers, 2 officer staffs, and 2 military students so there are 24 key informants in this study. The study finds that the pre cadet school and the national service academies have similar teaching and learning systems, which focus on creating leadership, consists of 3 parts : academic part, military science part, and creating leadership identity part. This whole process leads to creating identity of military students. The result found that there are 2 groups of identity: common identity and specific identity. Firstly, common identity is an overall characteristic that is unique to military students. The process of creating common identity begins with the training in pre cadet school such as process of creating personality, discipline, seniority, unity and academic, so those who graduated from the pre cadet school would have a similar identity. Secondly, specific identity is unique characteristics of the cadets in each army though their instructional system. Each institution has different training system that originate the unique characteristics so specific identity could identify the cadet’s characteristics of each army: The army cadet have strong identities for leadership and patience. The specific identities of the air force cadet are erudite, punctual and good personality. The navy cadet are outstanding in expert for their career part and thorough person.

Keywords: Identity, Leadership, Military Leadership, Creating Leadership

1. บทนำ

การปฏิรูปภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นในสังคมไทยเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะการสร้างภาวะผู้นำในเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาตินั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในทุกภาคส่วนของสังคม ซึ่งการบ่มเพาะผ่านระบบการศึกษาเป็นไม่ว่าจะเป็นระดับใด หรือสถาบันการศึกษาใด ถือได้ว่าเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างผู้นำในสังคมได้อย่างรวดเร็ววิธีหนึ่งเนื่องจากการให้การศึกษาก่อให้เกิดอัตลักษณ์และทำให้บุคคลในชาติเป็นแบบอย่างผู้นำที่ดีในสังคมไทยต่อไป

ปัจจุบันการให้การศึกษารวมของไทยมีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา ซึ่งการศึกษานี้ในแต่ละระดับนั้นมีรูปแบบการเรียนการสอน กิจกรรมที่เสริมทักษะและพัฒนาการของผู้เรียนที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับวัย และช่วงอายุของผู้เรียนเป็นหลัก โดยภาวะความเป็นผู้นำก็เป็นทักษะหนึ่งที่สอดแทรกอยู่ในกระบวนการการศึกษาที่เป็นเป้าหมายหนึ่งที่หลักสูตรต้องการให้ผู้เรียนรู้ได้รับประโยชน์เพิ่มจากการศึกษา ดังนั้น จึงเป็นที่น่าสนใจว่า ปัจจุบันในการเรียนการสอนของแต่ละสถาบันนั้น มีการสอดแทรกหรือเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีภาวะความเป็นผู้นำหรือไม่ และมีกระบวนการในดำเนินการอย่างไร และ

สามารถสร้างอัตลักษณ์เฉพาะตนดังเช่นตัวอย่างของผู้ผู้นำในแต่ละประเทศในโลกได้หรือไม่ กระบวนการจัดการด้าน การศึกษามีอิทธิพลต่อบุคคลหรือไม่อย่างไร

สำหรับสถาบันการศึกษาไทยที่สามารถบ่มเพาะบุคคลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่ชัดเจนที่สุด น่าจะเป็นสถาบันในระดับอุดมศึกษา และที่ชัดเจนมากกว่าคือสถาบันระดับอุดมศึกษาทางการทหาร เนื่องจาก สามารถทำให้บุคคลที่เข้ารับการเรียนในสถาบันเหล่านั้นสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้อย่างชัดเจน

สถาบันการศึกษาทางการทหารจึงเป็นหนึ่งในสถาบันที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างความเป็นผู้นำ โดย นักเรียนนาย ร้อย นักเรียนนายเรือ และนักเรียนนายเรืออากาศ คือผู้ที่จะได้สำเร็จการศึกษาออกไปเป็นนายทหารสัญญาบัตรหลักของ กองทัพ กระบวนการหล่อหลอมในโรงเรียนนายร้อย แต่ละเหล่าทัพนั้น มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความพร้อมอย่างรอบ ด้าน ดังนั้น ชีวิตนักเรียนนายร้อยจึงถูกฝึกฝนตามระเบียบปฏิบัติประจำ พร้อมการเสริมสร้างทักษะ ตามหลักสูตรทาง ทหารอย่างเป็นขั้นตอน รวมทั้งการปลูกฝังอุดมการณ์ และความเป็นผู้นำเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการเป็นผู้นำ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนักเรียนนายร้อยนอกจากต้องศึกษาความรู้ทางวิชาการเหมือนกับสถาบันอุดมศึกษาอื่น แล้ว ยังต้องฝึกศึกษาวิชาทหารและการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำ ปลูกฝังอุดมการณ์ คุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้ นักเรียนนายร้อยได้จบการศึกษาเป็นนายทหารสัญญาบัตรที่ดี และมีคุณภาพของกองทัพ

อย่างไรก็ตามจากความแตกต่างของภารกิจของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และ โรงเรียนนายเรืออากาศสามมณฑลยศริราช ทำให้กระบวนการในการสร้างภาวะผู้นำทางการทหารของ นักเรียนนาย ร้อยแต่ละเหล่าทัพมีความแตกต่างกัน มีอัตลักษณ์ที่ไม่เหมือนกันในแต่ละเหล่าทัพ โดยอัตลักษณ์ความเป็นผู้นำที่ โดดเด่นของแต่ละเหล่าทัพจะเป็นสิ่งที่เป็นตัวบ่งชี้ความแตกต่างของแต่ละเหล่าทัพในเรื่องของคุณลักษณะ อัตลักษณ์ และบุคลิกของนายทหารซึ่งเป็นผลผลิตอันเนื่องมาจากสถาบันที่จบจากโรงเรียนนายร้อยในแต่ละเหล่าทัพ ที่สามารถ บ่งบอกได้ว่า บุคคลใดจบจากสถาบันใด บุคคลใดเป็นนายทหารสัญญาบัตรจากเหล่าทัพใด ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่มี ความโดดเด่นมากกว่านายทหารจากเหล่าทัพอื่น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความแตกต่างของอัตลักษณ์ ของนายทหารสัญญาบัตรที่จบจากโรงเรียนนายร้อย 3 เหล่าทัพ ผ่านกระบวนการในการสร้างภาวะผู้นำทางการทหาร

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเตรียมทหาร และ โรงเรียนนายร้อยทั้ง 3 เหล่าทัพ ในการพัฒนา อัตลักษณ์ภาวะผู้นำของนักเรียนนายร้อย

2.2 เพื่อศึกษากระบวนการสร้างผู้นำทางการทหารของโรงเรียนเตรียมทหาร และ โรงเรียนนายร้อย 3 เหล่าทัพ

3. การดำเนินการวิจัย

การศึกษอัตลักษณ์ของนายทหารที่จบจากโรงเรียนเตรียมทหาร และ โรงเรียนนายร้อยทั้ง 3 เหล่าทัพ ใน กระบวนการสร้างผู้นำทางการทหารในครั้งนี้ ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัย ดังนี้

3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักโดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ สนใจศึกษา โดยเลือกแบบเจาะจง ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) แบ่งกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ เป็น 4 กลุ่มหลักจาก 4 สถาบันที่เกี่ยวข้องคือ โรงเรียนเตรียมทหาร และ โรงเรียนนายร้อย 3 เหล่าทัพ ได้แก่ อาจารย์ส่วน

การศึกษา จำนวน 2 คน, นายทหารปกครอง จำนวน 2 คน และนักเรียนเตรียมทหาร/นักเรียนนายร้อย จำนวน 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 24 คน เพื่อให้ทราบถึงนัยของแนวคิด และทฤษฎีของอัตลักษณ์ ภาวะผู้นำของนักเรียนนายร้อยในกระบวนการฝึกศึกษาในแต่ละสถาบัน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่นำมาใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วย การวิจัยเชิงเอกสาร โดยการศึกษาและค้นคว้า จากเอกสารราชการ หลักสูตร เอกสารทางวิชาการ ตำรา ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างภาวะผู้นำของสถาบัน ทางทหาร และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งคำถามการสัมภาษณ์ไม่มีการกำหนดโครงสร้างของ ข้อคำถามที่มีความชัดเจนตายตัว เป็นการกำหนดแนวข้อคำถามแบบเปิดกว้าง หรือเป็นการใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ซึ่งได้แนวคำถามและกรอบของการสัมภาษณ์มาจากการศึกษางานเอกสารในขั้นตอนแรก และเมื่อได้ข้อมูลสำคัญจาก การสัมภาษณ์มาแล้วผู้วิจัยนำเอาข้อมูลที่ได้มาทำการตีความ ถอดความหมาย วิเคราะห์ และสรุปผลการศึกษาดตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนด

4. ผลการวิจัย

การวิเคราะห์อัตลักษณ์ของนายทหารสัญญาบัตรที่จบจากโรงเรียนนายร้อย 3 เหล่าทัพ จากกระบวนการ ในการสร้างภาวะผู้นำทางทหาร ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาจากเอกสาร โดยการอ่านเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการ สัมภาษณ์จากบุคคลากรที่มีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตให้เป็นนายทหารสัญญาบัตร ตามวัตถุประสงค์ที่เหล่าทัพ ต้องการ จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ และสรุปผลการศึกษาจากการวิจัย ดังนี้

4.1 การจัดการศึกษาของโรงเรียนเตรียมทหาร และโรงเรียนนายร้อยทั้ง 3 เหล่าทัพ ในการพัฒนาอัต ลักษณ์ภาวะผู้นำ

จากหลักสูตรของโรงเรียนเตรียมทหาร และโรงเรียนนายร้อยทั้ง 3 เหล่าทัพ มีระบบการจัดการเรียนการ สอนที่คล้ายคลึงกัน มีกระบวนการสร้างบุคคลากร โดยประกอบด้วย 3 ด้านหลัก ได้แก่ ภาควิชาการ ภาควิชาทหาร และการสร้างอัตลักษณ์ผู้นำ

4.1.1 ภาควิชาการ

โรงเรียนเตรียมทหาร มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร พุทธศักราช 2554 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งนักเรียนเตรียมทหารจะได้รับการศึกษาในภาควิชาการเทียบเท่ากับนักเรียนมัธยมปลายใน โรงเรียนอื่น ๆ สังกัดของ กระทรวงศึกษาธิการ

การจัดการเรียนการสอนภาควิชาการของโรงเรียนนายร้อย 3 เหล่าทัพ มุ่งให้นักเรียนนายร้อย มีความรู้ วิทยาการระดับปริญญาตรีด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์ และสาขาวิชาต่างๆ ตามมาตรฐาน อุดมศึกษา และมาตรฐานสภากาการศึกษา วิชาการทหารที่สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ และตรงตามความต้องการของ เหล่าทัพนั้นๆ

4.1.2 ภาควิชาทหาร

การฝึกวิชาทหาร ของโรงเรียนเตรียมทหาร เป็นกระบวนการฝึกที่เน้นการแปรสภาพจากพลเรือน เป็นนักเรียนทหาร ซึ่งเป็นการเสริมสร้างบุคลิกภาพของบุคคล ด้วยกระบวนการฝึกพื้นฐานวิชาทหารเบื้องต้น การฝึก

พื้นฐานในเหล่าทัพและเหล่าสายวิทยาการต่างๆ การปลูกฝังเรื่องแบบธรรมเนียมทหาร รวมถึงการฝึกภาคปฏิบัติในวิชาชีพเบื้องต้นของเหล่าต่างๆ การฝึกวิชาทหารของโรงเรียนนายร้อยทั้ง 3 เหล่าทัพ จะเป็นการฝึกขั้นปฏิบัติงาน กระบวนการฝึกทางทหารของโรงเรียนนายร้อยจะเน้นการฝึกให้ มีความรู้พื้นฐานของเหล่าที่เลือกรับราชการ โดยนักเรียนนายร้อยจะได้รับการฝึกในฐานะผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้มีความรู้ในเรื่องต่างๆ และฝึกปฏิบัติในระดับผู้บังคับบัญชาเพื่อให้สามารถนำหน่วยทหารขนาดเล็กได้

4.1.3 การสร้างอัตลักษณ์ผู้นำ

โรงเรียนเตรียมทหาร มีกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ผู้นำตั้งแต่แรกเริ่มเข้ามา เป็นนักเรียนเตรียมทหาร แปรสภาพจากพลเรือนกลายเป็นนักเรียนทหารโดยสมบูรณ์แบบ ผ่านการอบรม จากนักเรียนบังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชา และจากกิจกรรมต่างๆภายในโรงเรียน รวมถึงการได้ฝึกการเป็นผู้นำโดยการปฏิบัติหน้าที่เป็นนักเรียนบังคับบัญชาเมื่อเป็นชั้นสูงสุด

เมื่อเข้าศึกษาใน โรงเรียนเหล่าทัพต่างๆ ก็จะได้รับปลูกฝังเพิ่มเติมในเรื่องของแบบธรรมเนียม ประเพณี การปฏิบัติ และความรู้ในวิชาชีพของเหล่าทัพนั้น มีกิจกรรมที่เป็นเวทีให้นักเรียนนายร้อยมีบทบาทในการแสดงออก ถึงภาวะผู้นำมากขึ้น รวมถึงการได้ฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่จริงตามเหล่าสายวิทยาการต่างๆ ทำให้นักเรียนนายร้อยได้มี ประสบการณ์จริงในการปฏิบัติ และช่วยเพิ่มอัตลักษณ์ของความเป็นผู้นำให้กับนักเรียนนายร้อยอีกด้วย

4.2 อัตลักษณ์ของนักเรียนเตรียมทหาร และกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนเตรียมทหาร

อัตลักษณ์ที่สำคัญของนักเรียนเตรียมทหาร คือ การมีบุคลิกลักษณะท่าทางที่ดี มีลักษณะที่บ่งบอกถึง ความเป็นทหาร ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับบุคลิกก่อนเข้ามาเป็นนักเรียนเตรียมทหาร ก็สามารถเห็นความแตกต่างได้ อย่างชัดเจน อีกด้านที่สามารถเห็นได้ชัดคือ ความเป็นผู้นำ และการเป็นสุภาพบุรุษ การให้เกียรติผู้อื่น

อัตลักษณ์เหล่านี้ถูกสร้างขึ้นมาโดยผ่านกระบวนการฝึกศึกษาใน โรงเรียนเตรียมทหาร ที่เปลี่ยนแปลง สภาพจากพลเรือนมาเป็นนักเรียนทหาร โดยผ่านกระบวนการฝึกทางทหาร และระบบของโรงเรียน ทำให้นักเรียน มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านบุคลิกภาพทางด้านร่างกาย และการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางด้านจิตใจ โดยมีการปลูกฝังระบบที่สำคัญ 4 ระบบ ได้แก่

ระบบเกียรติศักดิ์ นักเรียนเตรียมทหารปฏิญาณในระบบเกียรติศักดิ์ว่า “นักเรียนเตรียมทหารจักต้อง ซื่อสัตย์ สุจริต ไม่กล่าวเท็จ ไม่คดโกง ไม่ขโมย และจะไม่ยอมให้ผู้หนึ่งผู้ใด กระทำเช่นนั้น เป็นอันขาด” โดยผ่าน กระบวนการปลูกฝังอบรมจากผู้บังคับบัญชา สอนให้มีศีลธรรม รักษาคำสัตย์รักษา คำพูด เคารพกฎเพื่อประโยชน์ ส่วนรวม ซื่อถือ ความถูกต้องเป็นธรรม

“ระบบเกียรติศักดิ์ถือเป็นเรื่องสำคัญในโรงเรียนเตรียมทหาร นักเรียนทุกคนจะต้องกล่าวคำปฏิญาณทุกเช้า และจะได้รับการสอนและเน้นย้ำอยู่เสมอ นักเรียนคนใดทำผิดระบบเกียรติศักดิ์ เช่น ลักขโมย จะต้องถูกล้อออกจาก โรงเรียน สิ่งนี้ถือเป็นกฎเหล็กของโรงเรียนเตรียมทหาร” (นายทหารที่จบการศึกษาจากโรงเรียนเตรียมทหาร, การ สัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 20 มกราคม 2563)

ระบบนักเรียนอาวุโส เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเตรียมทหารรู้จักการวางตัวที่เหมาะสม ต่อผู้ใหญ่หรือ ผู้มีอาวุโสลดหลั่นตามชั้นการศึกษา การจัดลำดับอาวุโสของ นตท. จัดตามลำดับรุ่นที่เข้ารับการศึกษา ตามลำดับชั้นปี และตามตำแหน่งนักเรียนบังคับบัญชา

“นักเรียนเตรียมทหารจะได้รับการปลูกฝังเรื่องระบบอาวุโส โดยการเคารพและให้เกียรติรุ่นพี่ เพราะเราจะเคารพกัน ให้ความสำคัญกับรุ่นพี่ ใครที่เข้ามาก่อนถือเป็นรุ่นพี่ ไม่ได้มองกันที่อายุ” (นักเรียนเตรียมทหาร, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 20 มกราคม 2563)

การปลูกฝังเรื่องความสามัคคี เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเตรียมทหาร จะต้องเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมมือร่วมใจในการอยู่ร่วมกัน สมัคสมานสามัคคี มีความกระตือรือร้น โดยผ่านการอบรมทางทหาร แบบธรรมเนียมทหาร ดำรงไว้ ได้รับการหล่อหลอมจากระบวนการฝึกนักเรียนใหม่ ระบบอาวุโส ผ่านพิธีรับเครื่องหมายจักรดาว พิธีแต่งเครื่องแบบ พิธีสวมแหวนรุ่น และกระบวนการฝึกต่างๆที่ได้ปฏิบัติร่วมกัน

“การที่นักเรียนเตรียมทหารได้ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน เช่น การฝึก การธำรงวินัย หรือกิจกรรมกีฬา เป็นกิจกรรมทำให้พวกผมเกิดความสามัคคี มีความรักใคร่ และกิจกรรมต่างๆทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นรุ่นด้วย” (นักเรียนเตรียมทหาร, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 20 มกราคม 2563)

การเรียนและฝึกพื้นฐานวิชาทหารเบื้องต้น กระบวนการฝึกวิชาทหาร จะบรรจุอยู่ในหลักสูตรของโรงเรียนเตรียมทหาร เพื่อเสริมสร้างความรู้ทางทหารให้กับนักเรียนเตรียมทหารผ่านการฝึกและการศึกษาดูงาน โดยแต่ละชั้นปีจะทำการฝึกภาคสนามในเรื่องต่างๆ ดังนี้

ชั้นปีที่ 1 การตรวจสภาพความพร้อมรบ การเดินทางไกลและการพักแรม ความรู้และยุทธวิธีทางทหารเบื้องต้น บุคคลทำการรบในเวลากลางวันและกลางคืน

ชั้นปีที่ 2 การฝึกภาคทะเลฝึก และการดูงานตามเหล่าทัพต่างๆ

ซึ่งข้อสรุปในรายละเอียดข้อมูลข้างต้นที่ได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์โดยสามารถสะท้อนได้จากบทสัมภาษณ์ของหนึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

“ความเป็นผู้นำ เป็นสภาพบุรุษของนักเรียนเตรียมทหาร จะถูกปลูกฝังจากรุ่นพี่ตั้งแต่เข้ามาในโรงเรียนเตรียมทหาร สอนให้รู้จักการให้เกียรติผู้มีอาวุโส สอนให้เสียสละ ขึ้นรถเมล์ก็ต้องเสียสละให้คนอื่นนั่ง จนทำให้สิ่งเหล่านี้ติดเป็นนิสัยของนักเรียนเตรียมทหาร สามารถปฏิบัติได้โดยอัตโนมัติ ส่วนการเป็นผู้นำนั้น โรงเรียนได้สอนและฝึกให้เป็นผู้นำอยู่ตลอดเวลา โดยระบบของโรงเรียน รวมถึงการปฏิบัติประจำวันสอดแทรกการฝึกความเป็นผู้นำอยู่แล้ว” (นายทหารปกครองโรงเรียนเตรียมทหาร, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 19 ธันวาคม 2562)

4.3 อัตลักษณ์ของนักเรียนนายร้อย และกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

อัตลักษณ์ที่สำคัญของนักเรียนนายร้อย ที่สามารถเห็นได้เด่นชัดที่สุดคือ ความเป็นผู้นำ ความอดทน แข็งแรงทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ สิ่งเหล่านี้ถูกหล่อหลอมมาจากระบบของโรงเรียน และกระบวนการฝึกตลอดระยะเวลาการศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า กระบวนการในการสร้างอัตลักษณ์ดังกล่าว ได้แก่

ระบบนักเรียนใหม่ นักเรียนนายร้อยใหม่จะได้รับการปลูกฝังให้เป็นผู้ตามที่ดี ซึ่งเป็นการเริ่มต้นของการเป็นผู้นำ ต้องยอมรับที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตด้วยการหล่อหลอม ปรับปรุงทั้งร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะบุคลิกทางทหาร อีกทั้งแบบธรรมเนียมทหาร และประเพณีนิยม เป็นการปกครองบังคับบัญชาที่นักเรียนนายร้อยชั้นสูงและอาวุโสปฏิบัติต่อนักเรียนนายร้อยใหม่ และได้เพิ่มความเข้มข้นในกระบวนการปลูกฝังระบบต่าง ๆ ที่เคยถูกสอนมาในครั้งเป็นนักเรียนเตรียมทหาร

“ถ้าเป็นในเรื่องกระบวนการของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ก็จะมีระบบหลายๆระบบ ระบบแรกคือระบบนักเรียนใหม่ ซึ่งเข้ามาเริ่มแรกเลยระบบนักเรียนใหม่จะสอนให้นักเรียนที่เป็นทหารอยู่แล้วซึ่งมาจากนักเรียน

เตรียมทหาร ก็ได้เปลี่ยนจากพลเรือนมาเป็นทหารซึ่งถามว่าทหารเต็มตัวใหม่ก็ตอบว่ายังไม่ใช่ ด้วยวุฒิภาวะด้วยวิสัยทัศน์ต่างก็อาจจะยังไม่ซึมซับอะไรขนาดนั้น ประเด็นหลักของระบบนักเรียนใหม่ก็คือเรื่องความอดทนเป็นเรื่องแรก อัตลักษณ์ของเรื่องความอดทนเป็นหลักของระบบนักเรียนใหม่ ซึ่งสอนเรื่องความอดทนในลักษณะของความเป็นผู้ตาม จะสอนให้เรารู้ว่าผู้ได้บัณฑิตรึอย่างไร เราจะต้องอดทนพบเจอกับผู้บังคับบัญชาที่เราไม่สามารถเลือกได้ตั้งแต่หัวหน้าห่ม หัวหน้าหมวด หัวหน้ากองร้อย หัวหน้ากองพัน แต่ละคนก็จะมีคามแตกต่างกันออกไป บางคนก็มีทั้งดีและไม่ดี แต่ละคนก็จะแสดงออกถึงความอดทนในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป” (นายทหารที่จบการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 13 กันยายน 2562)

การฝึกความเป็นผู้นำทางทหาร ในรูปแบบของการฝึกการปกครองบังคับบัญชาตามสายการบังคับบัญชา การฝึกภาคสนามในเหล่าสายวิชาการ โดยฝึกปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งต่างๆ เพื่อให้ได้เรียนรู้ในการเป็นผู้ตามที่ดีนำไปสู่การเป็นผู้นำที่ดีในอนาคต

นายทหารปกครอง ทำหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชา เป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติให้นักเรียนนายร้อยอยู่ในระเบียบวินัย เป็นผู้ให้คำแนะนำในด้านต่างๆ ซึ่งนายทหารปกครองเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการรับราชการจากหน่วยต่าง ๆ ในกองทัพมาก่อน ทำให้สามารถนำความรู้ ประสบการณ์จากการทำงาน รวมถึงแนวคิด อุดมการณ์ต่างๆมาถ่ายทอดให้กับนักเรียนนายร้อยได้

“ส่วนตัวผมคิดว่ากรมนักเรียนจะเสริมสร้างอัตลักษณ์ได้มากที่สุด ซึ่งเสริมสร้างในด้านความรู้หรือประสบการณ์จากการทำงานที่หน่วยโดยนายทหารปกครอง ในฐานะรุ่นพี่สอนรุ่นน้อง แนะนำในเรื่องต่างๆที่เป็นประสบการณ์ถ่ายทอดให้น้องๆได้รับรู้” (นายทหารที่จบการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 13 กันยายน 2562)

การปฏิบัติหน้าที่นักเรียนบังคับบัญชา เมื่อก้าวเข้าสู่การเป็นนักเรียนนายร้อยชั้นปีสูงสุด คือชั้นปีที่ 5 จะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่นักเรียนบังคับบัญชาตามตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งมีนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 2 3 และ 4 เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งกระบวนการนี้ทำให้นักเรียนนายร้อย ได้ฝึกความเป็นผู้นำจากการปฏิบัติด้วยตนเอง

ซึ่งข้อสรุปในรายละเอียดข้อมูลข้างต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยสามารถสะท้อนได้จากบทสัมภาษณ์ของหนึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

“การศึกษาเล่าเรียนมาและการปลูกฝังในระบบต่างๆของโรงเรียนสอนให้เรามีความอดทนต่อความยากลำบาก และอดทนต่อสถานการณ์ต่างๆ อย่างแรก อย่างที่สองคือความเป็นผู้นำ ความกล้าหาญ ในหลายๆสถานการณ์ที่จะต้องแสดงออกถึงความกล้าหาญและกล้าตัดสินใจ” (นายทหารปกครองโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 13 กันยายน 2562)

การฝึกภาคสนาม และการฝึกหลักสูตรพิเศษ นักเรียนนายร้อย จะได้รับการฝึกภาคสนาม และการฝึกหลักสูตรพิเศษต่างๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ชั้นปีที่ 1 ฝึกวิชาเคมีชีวะรังสีนิวเคลียร์ วิชาสุขศาสตร์เบื้องต้น วิชาป้อมสนาม วิชาสื่อสารเบื้องต้น วิชาอาวุธประจำกาย วิชาบุคคลทำการรบ

ชั้นปีที่ 2 ฝึกวิชาการขับรถยนต์ทางทหาร วิชายุทธโศภนกรรมของเหล่าทหารม้า วิชาอาวุธประจำหน่วย วิชาปืนใหญ่และปืนต่อสู้อากาศยาน วิชาทหารราบระดับหุ้ม

ชั้นปีที่ 3 ฝึกหลักสูตรส่งทางอากาศ ฝึกยุทธวิธีทหารราบระดับหมวด ฝึกยุทธวิธีทหารม้าระดับหมวด

ชั้นปีที่ 4 ฝึกหลักสูตรการระบบแบบจุ่ม

ชั้นปีที่ 5 การฝึกงานตามหน่วยสาขาวิชาการต่างๆ

ซึ่งข้อสรุปในรายละเอียดข้อมูลข้างต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยสามารถสะท้อนได้จากการบทสัมภาษณ์ของหนึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

“ถ้าเป็นในเรื่องของการฝึกวิชาทหาร ความเป็นผู้นำ โรงเรียนนายเรือจะมีการเรียนในเรื่องของวิชาทหาร ซึ่งวิชาทหารจะแตกต่างจากสถาบันทั่วไป ซึ่งจะเน้นแต่วิชาการ โรงเรียนนายเรือจะเน้นทางวิชาการและวิชาทหารซึ่งจะมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จะได้มีการสั่งแถว ควบคุมแถว มีความเป็นผู้นำ ในการปฏิบัติภารกิจต่างๆ รวมถึงการฝึกหลักสูตรพิเศษต่างๆ ซึ่งจะเสริมสร้างความเป็นผู้นำและส่งเสริมพัฒนาการในด้านนี้” (นักเรียนนายเรือ ปีติภัทร วงศ์วานิช, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 14 กันยายน 2562)

4.4 อัตลักษณ์ของนักเรียนนายเรือ และกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนนายเรือ

อัตลักษณ์ที่สำคัญของนักเรียนนายเรือ ที่สามารถเห็นได้เด่นชัดที่สุดคือ เป็นผู้มีความรู้ในวิชาชีพ เป็นผู้มีความใส่ใจในรายละเอียด ซึ่งสิ่งเหล่านี้นักเรียนนายเรือได้รับการปลูกฝังจากระบบต่างๆของโรงเรียนนายเรือดังนี้

การฝึกความเป็นผู้นำและฝึกความรู้ในวิชาชีพ การฝึกวิชาทหารเรือ เป็นการสร้างพื้นฐานความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงานตามภารกิจของกองทัพเรือแก่นักเรียนนายเรือ ซึ่งกำหนดการฝึกแต่ละชั้นปีไว้ดังนี้

ชั้นปีใหม่ (นักเรียนนายเรือที่เพิ่งรับมาจากโรงเรียนเตรียมทหาร) เป็นการฝึกเพื่อปรับสภาพ สร้างพื้นฐานขนบธรรมเนียมประเพณีทหารเรือและความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพทหารเรือ สร้างประสบการณ์ชาวเรือและความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเรือและการเดินเรือ

ชั้นปีที่ 1 ฝึกให้เป็นผู้ตามที่ดี ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ฝึกปฏิบัติในวิชาชีพทางเรือและวิชาชีพทหารเรือประกอบด้วยการเรือ เดินเรือ และพื้นฐานการจักรกล ในลักษณะการปฏิบัติงานของลูกยาม

ชั้นปีที่ 2 เป็นพี่เลี้ยงนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 1 รวมทั้ง เริ่มเรียนรู้ภาวะผู้นำและปลูกฝังความเป็นผู้นำ ฝึกปฏิบัติในวิชาชีพทางเรือและวิชาชีพทหารเรือ ในด้านเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ไฟฟ้าในเรือ รวมทั้งการฝึกทักษะเกี่ยวกับการเรือและเดินเรือ

ชั้นปีที่ 3 เป็นผู้สังเกตการณ์การปฏิบัติของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 1 และ 2 เริ่มฝึกการเป็นผู้นำ ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งจำยาม ฝึกปฏิบัติในวิชาชีพทหารเรือตามพรรค-เหล่า และการปฏิบัติงานของจำยาม/พันจำยาม

ชั้นปีที่ 4 ฝึกการเป็นผู้นำ เรียนรู้หลักภาวะผู้นำอย่างสมบูรณ์ และพันจำยาม ช่วยเหลือนักเรียนบังคับบัญชา ในการปกครองบังคับบัญชา ฝึกปฏิบัติในวิชาชีพทหารเรือตามพรรค-เหล่า และการปฏิบัติงานของพันจำยาม /ผู้ช่วยนายยาม

ชั้นปีที่ 5 ฝึกการเป็นผู้นำ ปกครองบังคับบัญชานักเรียนนายเรือ ปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนชั้นต่ำกว่า ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนายยามนักเรียน และผู้ช่วยนายทหารเวรปกครอง และฝึกปฏิบัติในวิชาชีพทหารเรือตามพรรค-เหล่า

ซึ่งข้อสรุปในรายละเอียดข้อมูลข้างต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยสามารถสะท้อนได้จากการบทสัมภาษณ์ของหนึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

“นักเรียนนายเรือถูกสร้างหรือถูกปลูกฝังมาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่บนเรือได้ ศาสตร์และความรู้ที่สามารถปฏิบัติหน้าที่บนเรือได้ ก็อย่างเพื่อนที่เป็นพรคนาวินก็จะมีความรู้เกี่ยวกับการนำเรือ ส่วนตัวผมเป็น

พรรคกลินก็จะมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างเรือการซ่อมเรือสามารถซ่อมเรือได้ในกรณีที่เรือชำรุดหรือเสียหาย” (นักเรียนนายเรือ นันทิพัฒน์ นิราศ, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 24 กันยายน 2562)

การปลูกฝังความละเอียดรอบคอบ แบบธรรมเนียมของนักเรียนนายเรือที่ปฏิบัติสืบต่อกันจากรุ่นสู่รุ่น นักเรียนนายเรือทุกคนจะได้รับการปลูกฝังสั่งสอนในเรื่องของความละเอียดในการทำความสะอาด โดยจะต้องใส่ใจในรายละเอียดทุกซอก ทุกมุม ทุกพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย สิ่งนี้ทำให้เกิดการสร้างนิสัยของความละเอียดรอบคอบให้กับนักเรียนนายเรือทุกคน

“เรื่องความละเอียด ความสะอาดบนเรือจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ความละเอียดรอบคอบ สิ่งเหล่านี้จะเป็นการปลูกฝังนักเรียนตั้งแต่เป็นนักเรียนไปจนถึงการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บังคับการเรือในอนาคต ว่าเวลานำเรือจะไม่สามารถผิดพลาดได้ ข้อมูลที่รับมาจะต้องประกอบการตัดสินใจทั้งหมด” (นายทหารปกครอง โรงเรียนนายเรือ, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 24 กันยายน 2562)

4.5 อัตลักษณ์ของนักเรียนนายเรืออากาศ และกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช

อัตลักษณ์ที่สำคัญของนักเรียนนายเรืออากาศ ที่สามารถเห็นได้เด่นชัดที่สุดคือ การมีความรู้ การตรงต่อเวลา การมีบุคลิกลักษณะที่ดี อัตลักษณ์เหล่านี้ที่นักเรียนนายเรืออากาศได้รับการปลูกฝังจากระบบต่างๆของโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช ดังนี้

ระบบการปกครองและปลูกฝังของโรงเรียน การปกครองบังคับบัญชา จะฝึกให้นักเรียนนายเรืออากาศชั้นสูงสุดเป็นผู้ปกครองนักเรียนชั้นอื่นๆ กระบวนการนี้เป็นการฝึกภาวะผู้นำให้กับนักเรียนชั้นสูงในการบังคับบัญชาหน่วยขนาดเล็ก ซึ่งนักเรียนบังคับบัญชาจะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ค่านิยม รวมถึงปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับรุ่นน้อง ทำให้เกิดอัตลักษณ์ตามที่โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช ต้องการ

“จุดเด่นของนักเรียนนายเรืออากาศอย่างแรกคือ คนที่ปลูกฝังให้มีการดูแลตัวเองเป็นหลัก คุณลักษณะการใส่ใจในรายละเอียดระเบียบในร่างกาย ปลูกฝังให้มีความรู้ในหลายๆด้าน มีทักษะในด้านการงานการตัดสินใจ ที่ถูกต้อง รวดเร็วถูกต้องแม่นยำ ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการปลูกฝังในกระบวนการคิด ทำให้ฝึกกระบวนการทำงานส่งผลต่อการวางแผนที่ดีในการทำงาน ทำให้เราสามารถคิดแผนได้อย่างละเอียดและรอบคอบ” (นักเรียนนายเรืออากาศ ทรกช กลัดเจ็ด, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 24 กันยายน 2562)

กระบวนการปลูกฝังให้มีความตรงต่อเวลา เนื่องจากคุณลักษณะสำคัญของนักบินคือการตรงต่อเวลา ระบบการปลูกฝังจึงเน้นในเรื่องเวลาเป็นเรื่องสำคัญ ทุกกระบวนการจะให้ความสำคัญกับเรื่องของเวลา โดยการฝึกให้นักเรียนได้บริหารจัดการเวลาของตนเอง และฝึกให้นักเรียนมีความตรงต่อเวลาในทุกภารกิจที่ปฏิบัติ

“ในเรื่องของการตรงต่อเวลากระบวนการปลูกฝังโดย จะให้นักเรียนเป็นผู้จัดการเวลาเอง เช่นนั้น 05.30 ก็คือ 05.30 ต้องพร้อมจริงๆ ส่วนใหญ่จะเน้น ON TIME ON TARGET คือตรงเวลาเท่านั้น อาจจะทำก่อนเวลาสักเล็กน้อยแต่ไม่ได้ก่อนเวลามาก” (นักเรียนนายเรืออากาศ ภาณุวัฒน์ มณีรัตน์, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 24 กันยายน 2562)

การฝึกวิชาทหาร กระบวนการฝึกวิชาทหารของนักเรียนนายเรืออากาศทั้งในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ทำให้นักเรียนนายเรืออากาศเป็นผู้ที่มีความรู้วิชาทหารอากาศ ความรู้พื้นฐานด้านการบิน ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการอื่นๆของเหล่าทหารอากาศ

“ส่วนหนึ่งผมคิดว่า การฝึกที่แตกต่างจากเหล่านี้ เช่น หลักสูตรส่งทางอากาศของ ทอ. ถึงแม้ว่าจะเป็นหลักสูตรเดียวกันกับเหล่านี้ แต่ด้วยเนื้อหาหลักสูตรและ สิ่งที่เน้นก็จะมี ความแตกต่างกัน หรือหลักสูตรที่เห็นความแตกต่างชัดเจน เช่น การฝึกบินของนายเรืออากาศ การฝึกบินเดินทาง จะได้ฝึกการเดินทางอากาศ ไปในเครื่องของกองทัพ ไปยังประเทศต่างๆ เพื่อการศึกษาเรียนรู้การทำงานและการฝึกระบบต่างๆของนักบิน ทั้งยังเป็นการ ไปผูกมิตรกับมิตรประเทศต่างๆ รวมถึงเก็บประสบการณ์จากต่างประเทศ มีในเรื่องของฝูงบินนักเรียนนายเรืออากาศ ไปฝึกปฏิบัติร่วมกับที่ฝูงบิน 604 ซึ่งไปเรียนรู้ระบบการทำงาน สิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างอัตลักษณ์ของน้องในการจบไปทำงานในอนาคต” (ร.ท.ณัฐวุฒิ สุวรรณเนตร, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 24 กันยายน 2562)

4.6 วิเคราะห์ความเหมือนและความแตกต่างของอัตลักษณ์ ของนักเรียนนายร้อยแต่ละเหล่าทัพ

จากการศึกษาอัตลักษณ์ของนักเรียนนายร้อยของแต่ละเหล่าทัพพบว่า อัตลักษณ์ด้านต่างๆ ของนักเรียนนายร้อยมีความคล้ายคลึงกัน อัตลักษณ์เหล่านี้เรียกว่า **“อัตลักษณ์รวม”** ส่วนประเด็นเรื่องความแตกต่างของอัตลักษณ์ เนื่องจากภารกิจที่มีความแตกต่างกันของแต่ละเหล่าทัพ จึงมีความต้องการนายทหารสัญญาบัตรที่จบการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยที่มีอัตลักษณ์แตกต่างกัน อัตลักษณ์ดังกล่าวเรียก **“อัตลักษณ์เฉพาะ”**

5. การอภิปรายผล

โรงเรียนเตรียมทหาร และโรงเรียนนายร้อยทั้ง 3 เหล่าทัพ มีระบบการจัดการเรียนการสอนที่คล้ายคลึงกัน มีกระบวนการสร้างบุคคลากร ที่เด่นชัดประกอบด้วย 3 ด้านหลัก ได้แก่ ภาควิชาการ ภาควิชาทหาร และการสร้างอัตลักษณ์ผู้นำ ซึ่งทั้ง 3 กระบวนการนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ของนักเรียนเตรียมทหารและนักเรียนนายร้อย ได้เป็น 2 กลุ่มได้แก่ อัตลักษณ์รวม และ อัตลักษณ์เฉพาะ สรุปได้ว่า

5.1 อัตลักษณ์รวม และกระบวนการสร้างอัตลักษณ์รวม

อัตลักษณ์รวม คือสิ่งที่บ่งบอกความเป็นลักษณะโดยรวมของนักเรียนเตรียมทหาร และนักเรียนนายร้อย โดยอัตลักษณ์เหล่านี้จะเป็นคุณสมบัติเฉพาะของนักเรียนเตรียมทหารและนักเรียนนายร้อย ที่คล้ายคลึงกันโดยภาพรวม ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำ กระบวนการเสริมสร้างความเป็นผู้นำ ได้รับการเสริมสร้างและปลูกฝังตั้งแต่วัยเริ่มเข้าศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร และอบรมปลูกฝังอย่างต่อเนื่อง ผ่านกระบวนการฝึก การปกครอง บังคับบัญชา และกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน

การมีบุคลิกภาพ ลักษณะท่าทางที่ดี การเสริมสร้างบุคลิกภาพเริ่มตั้งแต่การเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร นักเรียนทุกคนจะต้องปรับสภาพตนเองจากพลเรือน ผ่านกระบวนการฝึกเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ให้เกิดความสง่างาม เป็นนักเรียนทหารอย่างสมบูรณ์แบบ

การรักษาระบบเกียรติศักดิ์ เป็นระบบหลักของโรงเรียนเตรียมทหาร ซึ่งนักเรียนทุกคน จะต้องผ่านกระบวนการปลูกฝังอบรมจากผู้บังคับบัญชา ยึดมั่นในความถูกต้องเป็นธรรม ระบบนี้ถือเป็นสิ่งสำคัญที่นักเรียนเตรียมทหาร และนักเรียนนายร้อยทุกคนถือปฏิบัติเสมอมา

การเคารพและยึดมั่นในอาวุโส เป็นการปลูกฝังให้รู้จักการวางตัวที่เหมาะสม ต่อผู้ใหญ่หรือผู้มีอาวุโส ลดหลั่นตามชั้นการศึกษา มีความเคารพในความเป็นรุ่นพี่ รุ่นน้อง เกิดความรักใคร่ สามัคคีระหว่างรุ่นพี่ รุ่นน้องร่วมสถาบัน

5.2 อัตลักษณ์เฉพาะ และกระบวนการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะ

อัตลักษณ์เฉพาะ คือสิ่งที่บ่งบอกความเป็นลักษณะเฉพาะนักเรียนนายร้อยแต่ละเหล่า ซึ่งแต่ละสถาบันมีรูปแบบของระบบการฝึก ศึกษา การปกครองบังคับบัญชาที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกัน อัตลักษณ์เฉพาะที่สามารถบ่งบอกความเป็นตัวตนของสถาบันต่างๆ ได้แก่

อัตลักษณ์เฉพาะของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

มีความเป็นผู้นำทางทหาร กระบวนการฝึกศึกษาของโรงเรียน นายร้อยพระจุลจอมเกล้าแล้วนั้น จะได้ฝึกความเป็นผู้นำที่มีความเข้มข้นขึ้น โดยผ่านกระบวนการฝึกปกครองบังคับบัญชาระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง การฝึกภาคสนามตามเหล่าสายวิชาการต่าง ๆ การฝึกเป็นผู้นำหน่วยทหารขนาดเล็ก และการดำเนินกิจกรรมอื่นๆภายในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

มีความแข็งแกร่งทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ ด้วยกระบวนการฝึกและศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นั้น มีรูปแบบการฝึกอย่างหนักเพื่อฝึกความอดทนต่อความยากลำบาก การปกครองบังคับบัญชาด้วยความเข้มงวดเพื่อฝึกด้านระเบียบวินัย รวมถึงการฝึกภาคสนาม ฝึกหลักสูตรพิเศษต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทั้งร่างกายและจิตใจควบคู่ไปพร้อมกับการฝึกความเป็นผู้นำ

อัตลักษณ์เฉพาะของนักเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรือ

เป็นผู้ที่มีความรู้ในวิชาชีพ การฝึกวิชาชีพทหารเรือ เป็นการสร้างพื้นฐานความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงานตามภารกิจของกองทัพเรือแก่นักเรียนนายเรือ ประกอบด้วยวิชาการเรือ การเดินเรือ และศาสตร์ทางทะเลในด้านต่างๆ รวมทั้งนักเรียนนายเรือทุกคนยังมีหน้าที่ในการปฏิบัติในแต่ละชั้นปีที่ระบุขอบเขตหน้าที่ การปฏิบัติไว้โดยชัดเจน เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ในวิชาชีพ สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริงในอนาคต

เป็นผู้มีความละเอียดรอบคอบ นักเรียนนายเรือทุกคนจะได้รับการปลูกฝังสั่งสอนในเรื่องของความละเอียดในการทำความสะอาดและดูแลเขตสุขาภิบาล ไม่ว่าจะเป็นที่ตั้งโรงเรียนนายเรือ หรือในระหว่างการฝึกเรือก็ตาม โดยจะต้องใส่ใจในรายละเอียด แม้จะเป็นรายละเอียดเล็กน้อยก็ไม่สามารถที่จะมองข้ามได้

อัตลักษณ์เฉพาะของนักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทราชินี

มีความตรงต่อเวลา ทุกกระบวนการในการฝึกและศึกษาภายในโรงเรียน จะให้ความสำคัญกับเรื่องเวลา ฝึกให้นักเรียนรู้จักการบริหารเวลา การวางแผนการใช้เวลา เพื่อให้นักเรียนนายเรืออากาศมีนิสัยการตรงต่อเวลาสามารถจัดสรรเวลาสำหรับการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

มีความรู้ในวิชาชีพ โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทราชินี ได้กำหนดอัตลักษณ์ไว้คือ “ผู้นำที่มีความรู้ด้านการบินและการทหาร” ถูกสร้างผ่านกระบวนการฝึกวิชาทหารของนักเรียนนายเรืออากาศทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทำให้นักเรียนนายเรืออากาศเป็นผู้ที่มีความรู้วิชาชีพทหารอากาศ ความรู้พื้นฐานด้านการบิน ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการ อื่น ๆ ของเหล่าทหารอากาศ

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง “อัตลักษณ์ของนายทหารสัญญาบัตรที่จบจากโรงเรียนนายร้อย 3 เหล่าทัพ : กระบวนการในการสร้างภาวะผู้นำทางทหาร” ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มุ่งศึกษาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเตรียมทหาร และ โรงเรียนนายร้อยทั้ง 3 เหล่าทัพ ในการพัฒนาอัตลักษณ์ภาวะผู้นำของนักเรียนนายร้อย และศึกษา

กระบวนการสร้างผู้นำทางการทหารของโรงเรียนเตรียมทหาร และ โรงเรียนนายร้อย 3 เหล่าทัพ โดยการศึกษาทางเอกสาร และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก และนำเสนอผลการศึกษาระบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาได้พบว่า กระบวนการฝึกศึกษาของโรงเรียนเตรียมทหาร ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนนายร้อยที่จบจากโรงเรียนเตรียมทหาร มีอัตลักษณ์ที่มีความคล้ายคลึงกัน เรียกว่า “อัตลักษณ์รวม” ทำให้นักเรียนนายร้อยทุกคนมีพื้นฐานความคิด คุณธรรม บุคลิกลักษณะท่าทางทางการ อันเป็นตัวบ่งชี้ความเป็นนักเรียนทหาร ซึ่งเป็นอัตลักษณ์พื้นฐานที่นักเรียนทุกคนต้องมี

เนื่องด้วยแต่ละเหล่าทัพมีภารกิจที่แตกต่างกัน สถาบันการศึกษาที่เป็นแหล่งผลิตนายทหารสัญญาบัตร จึงมีรูปแบบของหลักสูตรการฝึกศึกษา เพื่อให้สอดคล้องความต้องการของเหล่าทัพที่ผลิตนายทหารสัญญาบัตรที่มีคุณลักษณะตามที่เหล่าทัพต้องการ รวมถึงกระบวนการกำหนดบทบาทให้นักเรียนนายร้อยได้ฝึกปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ต่างๆ กระบวนการดังกล่าวจึงทำให้เกิด “อัตลักษณ์เฉพาะ” เป็นอัตลักษณ์ที่เป็นเครื่องบ่งชี้ความแตกต่างของคุณลักษณะของนักเรียนนายร้อยของแต่ละสถาบันที่มีความโดดเด่นแตกต่างกัน ผ่านกระบวนการฝึกศึกษาของแต่ละสถาบัน

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษา อัตลักษณ์รวม และอัตลักษณ์เฉพาะของแต่ละสถาบันล้วนเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ในทุกเหล่าทัพ สถาบันต่างๆควรมีการเสริมสร้างอัตลักษณ์เหล่านี้ให้มีความเด่นชัด และพัฒนาอัตลักษณ์ในด้านอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ความรู้ความชำนาญด้านเทคโนโลยี เพื่อสามารถตอบสนองต่อการปฏิบัติงานให้ก้าวทันตามยุคโลกาภิวัตน์ หรือในทักษะด้านการสื่อสาร เพื่อช่วยให้การติดต่อประสานงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งอัตลักษณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ จะช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนเตรียมทหาร และนักเรียนนายร้อยมีศักยภาพในการปฏิบัติงาน ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในอนาคต

2. ปัจจุบันความทันสมัยของเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง กระบวนการฝึกในอดีต อาจจะไม่มีความเหมาะสมสำหรับการรบในยุคปัจจุบัน โรงเรียนนายร้อยควรให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว รวมทั้งพัฒนารูปแบบการฝึกให้เกิดความทันสมัยเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของนักเรียนนายร้อย และก้าวทันต่อภัยคุกคามในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

เฉลิมชัย รื่นภิรมย์. (2558). *แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนเตรียมทหาร*. วิทยาลัยเสนาธิการทหาร.

รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2559). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎี การวิจัยและแนวทางสู่การพัฒนา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โรงเรียนเตรียมทหาร. (2560) *การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร พุทธศักราช 2554. (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560)*.

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. (2558). *หลักสูตรโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พ.ศ.2558 (5 ปี)*. นครนายก: โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.

โรงเรียนนายเรือ. (2558). *หลักสูตรโรงเรียนนายเรือหลักสูตร (ปรับปรุง) พ.ศ.2555*. สมุทรปราการ: โรงเรียนนายเรือ.

โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช. (2556). *คู่มือการปกครองบังคับบัญชาและฝึกอบรมความเป็นผู้นำนักเรียนนายเรืออากาศ*. กรุงเทพฯ: โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช.

ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ กรมยุทธศึกษาทหารบก. (2556). *การนำและผู้นำทางทหาร*. กรุงเทพฯ : กรมยุทธศึกษาทหารบก กระทรวงกลาโหม.

การสัมภาษณ์

นายทหารที่จบการศึกษาจากโรงเรียนเตรียมทหาร, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 20 มกราคม 2563

นักเรียนเตรียมทหาร, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 20 มกราคม 2563

นายทหารปกครองโรงเรียนเตรียมทหาร, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 19 ธันวาคม 2562

นายทหารที่จบการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 13 กันยายน 2562

นายทหารปกครองโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 13 กันยายน 2562

นักเรียนนายร้อย ปิณฑิทร วงศ์วานิช, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 14 กันยายน 2562

นักเรียนนายเรือ นันทิพัฒน์ นิราศ, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 24 กันยายน 2562

นายทหารปกครองโรงเรียนนายเรือ, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 24 กันยายน 2562

นักเรียนนายเรืออากาศ กรกฎ กัดัดเจ็ก, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 24 กันยายน 2562

นักเรียนนายเรืออากาศ ภาณุวัฒน์ มณีรัตน์, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 24 กันยายน 2562

ร.ท.ณัฐวุฒิ สุวรรณเนตร, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล วันที่ 24 กันยายน 2562